

hoče Milovan, čim zvečer kapela (trepeček, neka sijajna zvezda) zasije, počakati na rtu Stinivu. Iz luke poleg vrta ji bode zublja pot ravnala. Tam je čaka Milovan. Zvečer je prišla devotka na pusti rt in gledala, kdaj se belo jadro pokaže. Tedaj pa nastane nevihta, v svetlem blisku se pokaže belo jadro, a zopet izgine. Ko se je nevihta polegla, tedaj je šla Zorka iz svojega zaklonišča k obali. Naenkrat se na otoku pokaže zublja. Devotka tone s pogledom po morju, se li pokaže jadro. Zublja se vedno jače kresi, dekle pa drhti od vroče žeje, in ko zublja najjače zasije, se vrže deklica prekrižavši se v morje. Medtem pa, ko je telo plavalo po morju, se je plazil po klancih s plamom mržnje brat Mijo, ki ni znal zaceliti rane z melemom oprosta. — Moramo si tu najbrže misliti, da je ubiti brat se prikazal z zubljo ter jo izvabil ž njim v morje, da je utonila. V petem spevu nam riše pesnik zopet brez vsake zveze s prejšnjimi dogodki ljubavno noč Zorke in Milovana; ta pravi svoji ljubovnici, da ni sile niti udesa, ki bi bil sposoben ugrabiti Zorko iz njegovega naročja. Vse bode konec vzelo, ne pa njijina ljubezen. — Človek bi mislil, da so to le lepe sanje, toda na koncu zopet hiti Zorka — ali se je iz morskega groba rešila? — o polnoči na domenek. Sedaj pa zublja vedno bolj in bolj ugasuje in deklica onemore ter se ji pri tem grozne slutnje vzbujajo. Naposled vzdigne utrujeno čelo in v glavo ji šine grozna istina — kakšna! „Brate, brate, jaz ti praščam, brate, Milovane . . . moje solnce žarko“. Potem se skloni pod morje in izvrli glave se ji izvine srebrn kolot — venčan venec ji povije morje. — Slednjič prihajata še enkrat o. Marko in brat Milovan h grobu, na katerega spomeniku se bleščita v zlatih črkah besedi: Zorka Dragičeva. — Poslednji del je tako tajinstven, da pri najboljši volji ni mogoče popolnoma umeti pesnikovih misli. Hrvaška kritika je odklonila ta dopolnek in to sodbo podpisujemo tudi mi.

R. Perušek.

Emanuel šl. z Lešehradu: Prúseky. Kritických skizz řada II. Praha 1903. Ed. Weinfurter založil. Strani 92.

Knjižica je nadaljevanje že lani omenjenih „Idej in profilov“, v kateri je govoril o modernih težnjah v literaturi ter o upodablajoči umetnosti XIX. stoletja. „Prúseky“ so zbirka eséjev. Enajst jih je: o Maksu Klingerju, o Calderonu in njegovi dobi, o francoskih prozaikih, o Juliju Zeyerju, o najnovejših strujah češke poezije, o nekaterih tipih modernega pesništva, o Manesu in njega pomenu v češki upodablajoči umetnosti, o čeških modernih kritikih itd. Knjižica govori o velikih duhovih z velikimi besedami, ki pa vkljub svoji pošastni ogromnosti ne izražajo nobene prave ocene.

A. D—a.



Triintrideset mešanih in moških zborov. Uredil Matej Hubad. Izdala in založila „Glasbena Matica“ 1903. V tej izdaji je zbranih nekaj po raznih slovenskih in drugih slovanskih starejših in novejših publikacijah raztresenih, deloma neznanih, deloma že pozabljenih, deloma samo še v tradiciji nekaterih pevskih društev živečih mešanih in moških zborov, dodanih pa je tudi manjše število izvornih, še ne objavljenih skladb. Med zadnje imenovanimi zavzemajo pač prvo mesto Lajovičevi zbori, v pravem zmislu moderne skladbe, ki nam res kaj novega pripovedujejo. Sicer se pri proizvodih tega zelo nadarjenega in muzikalno izobraženega skladatelja navadno spominjam duhovitega

Med revijami

Časopis musea království českého 1904. Zvezek 1. in 2. Državni svetnik profesor Alois Kašpar priobčuje v teh zvezkih na straneh 115.—141. novo serijo pism znamenitega pisatelja češkega Julia Zeyerja. Prvo serijo je ta list objavil l. 1902. Kašpar, kateremu je Zeyer ta pisma pisal, je opremil objavo te korespondence s pojasnili in dodatki, tako da nam je čtivo pismo jako interesantno. Pisma so za Zeyerja, ki je pred par leti umrl, jako značilna. Datovana so iz Vodnjan in iz Pariza iz let 1887.—1893. Dasi je to bila doba, v kateri je še odmeval boj za rokopise (kraljedvorski in zelenogorski), dasi so bili to časi najburnejših političnih sporov in agitacij, ko so Mladočehi pometli z enim mahljajem Staročeha s političnega poprišča, in dasi so se baš isti čas socijalna nasprotja na Češkem poostrovala, kakor še nikdar poprej, in čeprav so takrat ondi začeli vstajati energični modernisti v lepi literaturi, vendar ni Zeyer o tem zapisal niti besedice, dasi bi bile gotovo take aktualnosti zanimale prijatelja Kašparja, živečega v tujem kraju. Pač pa je poročal, kakšne sitnosti ima s svojimi dramami in romani, da mu jih ne zalagajo radi, ker ni čitateljev: „Nimam sreče niti pri občinstvu, niti v kritiki in radi tega niti pri založnikih. Najraje bi vse skupaj pustil. Tako mi je hudo, niti ne več, kako.“ Rad bi bil potoval na Rusko, a ni zaslužil dovolj honorarja. Hodil je po Franciji in Španiji, zadolžil se in zopet ni mogel na Rusko, na Krim, kamor si je tako želel. Kaj pravi o Rusiji: „Da, sveta Rusija! Bože, to je tudi peza mojega življenja. Iz tega naroda tudi ne bode nič, kakor iz ostalih Slovanov. Država brez konca in kraja in vsak uličnik se iz nje norčuje . . . Življenje me ne veseli prav nič več. Pri nas je obupno, in v vseh drugih slovanskih deželah je isto! Le Nemcem in Madjarom se godi sedaj dobro na svetu. Najbolje bi bilo že pod zemljo.“ Morda radi tega ni maral razpravljati nič o čeških internih zadevah, ker je bil prenežen in preobčutljiv značaj ter je pretemno videl vse. V istem pismu razmišlja, kako bi si uredil stanovanje v Vodnjanih s starimi cerkvenimi stvarmi, ikoni, svečniki, svetilkami, posodami za kadilo, mašnjimi oblekami itd. Kupil bi kar cel ikonostas . . . Potem se zopet zanimlje za nesrečni zakon nekega Popova. In ko mu Kašpar poroča, da je na Ruskem na prodaj knjižnica švedskega profesorja, bi Zeyer rad dobil kakšno „sage“, in če bi bil ondi na pr. Marquis de Sade, najnenravnejši pisatelj, čigar spisov ni nikjer dobiti, bi ga tudi rad kupil. Rad bi zvedel, kaj je neki tako groznega mogel napisati. Glavni njegov roman je, „Justine“. — Izkratka: pisma so popolnoma točen odsev Zeyerjeve notranjosti.

A. D—a.

Živaja starina. Periodičeskoje izdanije oddelenija etnografiji Imp. russ. geograf. občestva. Red. V. J. Lamanskij. God. XII. Vyp. 1—4. S.-Peterburgz 1902. — Polje, ki smo ga Slovenci do sedaj temeljito prezirali, je tu začel obdelovati Rus Al. Haruzin. Objavil je dvoje razprav, ki se med seboj popolnujeta, namreč: „Krestjaninz Avstrijskoj Krainy i jeho postrojki“. Pisec podaje tu najprej kratek povestni pregled, opisuje prirodne, gospodarske in kulturne prilike Kranjske, a zatem preide na glavni svoj posel ter prikazuje razvoj in posebnosti kmetskih kranjskih zgradb. Osobite krajevne prilike so na Kranjskem dale znak tudi gospodarskim